TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. sausio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai — SESV 49 ir 56 straipsniai — Direktyva 2004/18/EB — Medicinos transporto paslaugos — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos teritorinėms sveikatos priežiūros institucijoms leidžiama tiesiogiai ir nepranešus pavesti teisės aktuose nustatytus reikalavimus atitinkančioms ir įregistruotoms savanorių asociacijoms teikti medicinos transporto paslaugas ir atlyginti jų patirtas išlaidas — Leistinumas“

Byloje C-50/14

dėl *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemonto regiono administracinis teismas, Italija) 2014 m. sausio 9 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2014 m. vasario 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Consorzio Artigiano Servizio Taxi e Autonoleggio (CASTA) ir kt.

prieš

Azienda sanitaria locale di Ciriè, Chivasso e Ivrea (ASL TO4),

Regione Piemonte,

dalyvaujant

Associazione Croce Bianca del Canavese ir kt.,

Associazione nazionale pubblica assistenza (ANPAS) ? Comitato regionale Liguria,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai D. Šváby (pranešėjas), A. Rosas, E. Juhász ir C. Vajda,

generalinis advokatas N. Wahl,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Consorzio Artigiano Servizio Taxi e Autonoleggio* (CASTA) ir kt., atstovaujamų advokatų M. Bellardi ir P. Troianello,

* Proceso kalba: italų.

— *l'Azienda sanitaria locale di Ciriè, Chivasso e Ivrea* (ASL TO4), atstovaujamos advokato F. Dealessi,

— *l'Associazione Croce Bianca del Canavese* ir kt., atstovaujamų advokatų E. Thellung De Courtelary ir C. Tamburini,

— *l'Associazione nazionale pubblica assistenza* (ANPAS) – Comitato regionale Liguria, atstovaujamos advokato R. Damonte,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* P. Gentili,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir T. Müller,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Pignataro-Nolin ir A. Tokár,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 49 ir 56 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Consorzio Artigiano Servizio Taxi e Autonoleggio* (CASTA) ir dviejų transporto įmonių savininkų (toliau – CASTA ir kt.) ginčą su *Azienda sanitaria locale di Ciriè, Chivasso e Ivrea* (ASL TO4) (Čirié, Kivaso ir Ivrea teritorinės sveikatos priežiūros padalinys, ASL TO4) ir *la Regione Piemonte* (Pjemonto regionas), pirma, dėl to, kad asmenų, kuriems taikoma dializė, vežimo į įvairias gydymo įstaigas paslaugą nuo 2013 m. birželio iki gruodžio mėn. buvo pavesta teikti *Associazione Croce Bianca del Canavese* ir kelioms kitoms savanorių asociacijoms (toliau – *Associazione Croce Bianca ir kt.*) ir, antra, dėl su tuo susijusio išlaidų patvirtinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114, klaidų ištaisymas OL L 351, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1251/2011 (OL L 319, p. 43; toliau – Direktyva 2004/18), 1 straipsnio 2 ir 5 dalyse pateiktos šios apibrėžtys:

„2. a) „Viešosios [viešojo pirkimo] sutartys“ – tai dėl piniginės naudos [atlygintinės] vieno arba kelių ūkio subjektų ir vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų raštu sudarytos sutartys, kurių dalykas yra darbų atlikimas, prekių tiekimas arba paslaugų teikimas, kaip apibrėžta šioje direktyvoje.

<...>

d) „Viešojo paslaugų pirkimo sutartys“ – tai viešosios [viešojo pirkimo] sutartys, kurių dalykas yra II priede išvardytų paslaugų teikimas, išskyrus darbų ir prekių pirkimo sutartis.

<...>

5. „Preliminarusis susitarimas“ – tai vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų ir vieno ar kelių ūkio subjektų susitarimas, kurio tikslas – nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma kainą ir atitinkamais atvejais numatomus kiekius.“

4 Direktyvos 2004/18 taikymas sudarant viešojo paslaugų pirkimo sutartis priklauso nuo įvairių sąlygų, visų pirma susijusių su šių sutarčių verte ir atitinkamų paslaugų pobūdžiu.

5 Pirma, pagal Direktyvos 2004/18 7 straipsnio b punkto pirmą ir trečią įtraukas ši direktyva, be kita ko, taikoma viešojo paslaugų pirkimo sutartims, kurių vertė (be pridėtinės vertės mokesčio) yra lygi 200 000 eurų arba didesnė, kurios atitinkamai sudaromos kitų perkančiųjų organizacijų negu centrinės valdžios institucijos, nurodytos šios direktyvos IV priede, jos II A priede išvardytoms paslaugoms arba minėtos direktyvos II B priede išvardytoms paslaugoms. Pagal šios direktyvos 9 straipsnio 9 dalį preliminariųjų susitarimų atveju atsižvelgiama į visų per visą atitinkamo preliminariojo susitarimo galiojimo laiką numatytų sudaryti sutarčių didžiausią numatomą vertę. Direktyvos 2004/18 9 straipsnio 8 dalies b punkto ii papunktyje nurodyta, kad neterminuotų viešojo paslaugų pirkimo sutarčių atveju atsižvelgiama į tokios sutarties mėnesio vertę, padaugintą iš 48.

6 Antra, pagal Direktyvos 2004/18 20 ir 21 straipsnius sutartys, kurių dalykas yra šios direktyvos II A priede išvardytos paslaugos, sudaromos laikantis visų jos 23–55 straipsnių nuostatų, o sutartys, kurių dalykas yra minėtos direktyvos II B priede išvardytos paslaugos, sudaromos laikantis tik tvarkos, nustatytos jos 23 straipsnyje ir 35 straipsnio 4 dalyje – šios nuostatos atitinkamai susijusios su techninėmis specifikacijomis ir skelbimu apie konkurso rezultatus. Pagal Direktyvos 2004/18 22 straipsnį sutartys, apimančios šios direktyvos II A ir II B prieduose nurodytas paslaugas, turi būti sudaromos pagal minėtos direktyvos 23–55 straipsnius, jeigu II A priede numatyta paslaugų vertė viršija II B priede numatytą paslaugų vertę, arba priešingu atveju tik pagal minėtos direktyvos 23 straipsnį ir 35 straipsnio 4 dalį.

7 Direktyvos 2004/18 II A priede prie 2 kategorijos priskirtos sausumos transporto paslaugos, apimančios šarvuotų automobilių paslaugas, ir kurjerių paslaugos, išskyrus pašto vežimą. Šios direktyvos II B priede prie 25 kategorijos priskirtos socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos.

8 Galiausiai Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad norėdamos sudaryti preliminarųjį susitarimą perkančiosios organizacijos turi laikytis šioje direktyvoje nurodytų procedūros taisyklių visuose etapuose iki pat sutarčių pagal preliminarųjį susitarimą sudarymo.

Italijos teisė

9 Laikantis Italijos Respublikos Konstitucijos 2 straipsnyje nustatyto solidarumo principo ir jos 118 straipsnyje įtvirtinto subsidiarumo principo, Italijos teisės aktų nuostatose (ir nacionalinio, ir regioninio lygmens) savanorių asociacijoms, kurios nesiekia pelno, dažniausiai teikia paslaugas savanoriškais pagrindais ir kurių komercinė ar gamybinė veikla yra ribota, priskiriamas aktyvus vaidmuo sveikatos priežiūros paslaugų srityje.

10 1978 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 833 dėl nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos įsteigimo (*legge n. 833 – Istituzione del servizio sanitario nazionale*; GURI, Nr. 360, paprastasis priedas, 1978 m. gruodžio 28 d.) 1 ir 45 straipsniuose pripažįstamas savanorių asociacijų ir asociacijų pobūdžio institucijų vaidmuo padedant pasiekti nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos steigimo dokumentuose nurodytus tikslus. Numatyta, kad ši pagalba organizuojama su vietos sveikatos priežiūros įstaigomis sudarant sutartis, vadovaujantis regioniniu lygmeniu priimtomis programomis ir teisės aktais.

11 Tokio dalyvavimo savanoriškas pobūdis nacionaliniu lygmeniu reglamentuojamas 1991 m. rugpjūčio 11 d. Įstatymu Nr. 266 dėl savanoriškos veiklos pagrindų įstatymo (*legge n. 266 – Legge-quadro sul volontariato*; GURI, Nr. 196, 1991 m. rugpjūčio 22 d., toliau – Įstatymas Nr. 266/1991). Šio įstatymo 1 straipsnyje taip apibrėžtas savanoriškos veiklos principas:

„Italijos Respublika pripažįsta savanoriškos veiklos socialinę vertę ir vaidmenį kaip solidarumo ir pliuralizmo išraišką, skatina jos plėtrą, kartu išsaugant jos savarankiškumą, ir skatina savitą indėlį siekiant valstybės, regionų, Trento ir Bolcano autonominių provincijų ir vietos valdžios institucijų nustatytų socialinio, pilietinio ir kultūrinio pobūdžio tikslų.“

12 Pagal Įstatymo Nr. 266/1991 3 straipsnį savanorių asociacija laikoma bet kuri organizacija, įsteigta vykdyti savanorišką veiklą, iš esmės ir daugiausia naudojantis asmeninėmis, savanoriškomis ir nemokamomis narių paslaugomis; pagal tą patį straipsnį tokiai organizacijai leidžiama pasitelkti pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančius asmenis tik tiek, kiek būtina jai tinkamai veikti, arba dėl su veikla susijusios kvalifikacijos ar specializacijos. Šiame straipsnyje taip pat nustatyta, kad savanorių organizacijos savo veiklą vykdo per savo vidaus organus arba naudodamosi viešosiomis įstaigomis ar sudarydamos su jomis sutartis.

13 Įstatymo Nr. 266/1991 5 straipsnyje išvardyti savanorių asociacijų finansavimo šaltiniai. Vienas iš jų – išlaidų atlyginimas pagal sutartis, sudarytas su viešosiomis įstaigomis, ir pajamos, gautos vykdant nedidelės apimties komercinę ar gamybinę veiklą.

14 Galiausiai šio įstatymo 7 straipsnyje reglamentuojamas tokių sutarčių su viešosiomis įstaigomis sudarymas; jose turi būti apibrėžta, kokią veiklą vykdo asociacijos, ypač kiek tai susiję su paslaugų kokybe, ir numatyta patirtų išlaidų atlyginimo tvarka.

15 Šis reglamentavimas Pjemonto regiono lygmeniu buvo patikslintas ir įgyvendintas 1994 m. rugpjūčio 29 d. Regiono įstatymu Nr. 38 dėl savanoriškos veiklos svarbos pripažinimo ir skatinimo (*legge regionale n. 38 – Valorizzazione e promozione del volontariato*). Šio įstatymo 9 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad sutartyse, kurias pats šis regionas ir vietos valdžios institucijos arba kitos jo teritorijoje įsteigtos viešosios įstaigos sudaro su savanorių organizacijomis, turi būti apibrėžti atitinkamų paslaugų gavėjai, paslaugos, kurios bus teikiamos, ir šių paslaugų teikimo tvarka, taip pat draudimo išlaidų ir pagrįstų sutartį sudariusių organizacijų išlaidų, patirtų vykdant atitinkamoje sutartyje numatytą veiklą, atlyginimo tvarka, taip pat sutarties įgyvendinimo priežiūros tvarka, įskaitant reguliarius asmenų, atsakingų už viešąsias paslaugas, ir organizacijos atsakingų asmenų susitikimus.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 Užtikrindama nacionalinę sveikatos priežiūrą ASL TO4 teikia asmenims, kuriems taikoma dializė, transporto paslaugas ir taip užtikrina fizinę prieigą prie sveikatos priežiūros įstaigų, nes šie asmenys negali patys į jas atvykti. Šia paslauga siekiama dviejų tikslų: kad paslauga, teikiama siekiant užtikrinti nacionalinę sveikatos priežiūrą, būtų fiziškai prieinama ir įperkama.

17 2013 m. gegužės 31 d. sprendimu ASL TO4 generalinis direktorius sudarė sutartį, pagal kurią minėtą paslaugą nuo 2013 m. birželio iki gruodžio mėn. buvo pavesta teikti savanorių asociacijoms, priklausančioms *Associazione nazionale pubblica assistenza* (ANPAS) – *Comitato regionale Piemonte* (Nacionalinė socialinės pagalbos asociacija – Pjemonto regiono komitetas), t. y. *Associazione Croce Bianca ir kt.* Pagrindinės bylos šalys, pateikusios Teisingumo Teismui rašytines pastabas, nurodė skirtingas sumas pagal biudžeto eilutę, skirtą atitinkamoms išlaidoms – nuo 195 975,37 iki 277 076,61 EUR per minėtą laikotarpį – apmokėti.

18 CASTA ir kt., kurios yra nedidelio masto vežimo taksi ir automobilių nuomos su vairuotoju paslaugų teikėjos, arba jų atstovai apskundė šį sprendimą *Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte* (Pjemonto regiono administracinis teismas); skunde, be kita ko, nurodė, kad pažeista Sąjungos teisė. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad CASTA ir kt. teikė pagrindinėje byloje nagrinėjamas paslaugas ASL TO4 iki 2013 m. gegužės 30 d.

19 Taip pat iš bylos medžiagos matyti, kad Pjemonto regiono vykdomoji institucija (*Giunta regionale del Piemonte*) ir ANPAS – *Comitato regionale Piemonte*, veikdama kaip teritorinė koordinuojanti įstaiga, sudarė susitarimą, kuriuo siekė sureguliuoti šio regiono vietos sveikatos priežiūros įstaigų ir savanorių asociacijų santykius teikiant medicinos transporto paslaugas. Šį susitarimą Pjemonto regiono taryba patvirtino 2007 m. lapkričio 12 d. sprendimu, vėliau jo galiojimas buvo pratęstas.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties dalykas apskritai yra įvairių transporto paslaugų, pavyzdžiui, skubaus vežimo, teikimas, ir asmenų, kuriems taikoma dializė, vežimas yra tik nedidelė jų dalis. Be to, ASL TO4 buvo sudariusi sutartis dėl medicinos transporto paslaugų ir su kitomis savanorių asociacijomis, tačiau jos pagrindinėje byloje nenagrinėjamos. Šio teismo teigimu, minėtose sutartyse nustatyta, kad atlyginamos tik faktinės patirtos išlaidos, patvirtintos įrodymais. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad šiose sutartyse taip pat numatyta paslaugų teikimą užtikrinantiems asmenims suteikti patalpas netoli ligoninių ir išduoti maisto talonus, tačiau, jo manymu, šios priemonės neprieštarauja pervedamų lėšų ribojimu pagrįstų išlaidų atlyginimo principui, nes jomis tik apskritai sudaroma galimybė teikti atitinkamas paslaugas, atsižvelgiant į skubaus vežimo paslaugą.

21 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pasitelkus savanorių asociacijas minėtoms paslaugoms teikti ASL TO4 pavyko sutaupyti nemažai lėšų.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš Sąjungos teisės nuostatų matyti, jog socialinėms ir sveikatos priežiūros paslaugoms numatytas specialus reguliavimas, jeigu valstybė narė nusprendžia pavesti jas teikti pelno nesiekiančioms įstaigoms. Šiuo klausimu jis remiasi Sprendimu *Sodemare ir kt.* (C-70/95, EU:C:1997:301), taip pat naujosios direktyvos dėl viešojo pirkimo sutarčių, kuri tuomet buvo rengiama, *travaux préparatoires* – jais remiantis vėliau buvo priimta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18 (OL L 94, p. 65), – ir ypač šios direktyvos 28 konstatuojamąja dalimi. Šioje konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nurodyta, kad ši direktyva neturėtų būti taikoma tam tikroms ne pelno organizacijų ar asociacijų vykdomoms skubiosios pagalbos paslaugoms, nes tų organizacijų ypatingą pobūdį būtų sunku išsaugoti, jeigu paslaugos teikėjus reikėtų pasirinkti pagal minėtoje direktyvoje nustatytas procedūras.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, remdamasis Sprendimu *Ambulanz Glöckner* (C-475/99, EU:C:2001:577), taip pat pažymi, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką tai, kad įstaiga, vykdanti ekonominę veiklą, pavyzdžiui, teikianti medicinos transporto paslaugas, nesiekia pelno, nereiškia, kad pagal ESV sutarties nuostatas ji neturi įmonės statuso, nes savanorių asociacijos gali vykdyti ekonominę veiklą ir konkuruoti su kitais ūkio subjektais, pavyzdžiui, dalyvaudamos konkursuose. Be kita ko, remdamasis Sprendimu *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce ir kt.* (C-159/11, EU:C:2012:817), jis priduria, kad šioje praktikoje taip pat įtvirtinta, jog sąvoka „atlygintinė sutartis“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 2 dalies a punktą, taip pat apima sutartis, kuriose numatytas riboto dydžio atlygis, skirtas tik dėl sutartos paslaugos teikimo patirtoms išlaidoms atlyginti.

24 Atsižvelgdamas į šią praktiką prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reikia suderinti konkurencijos apsaugos principus su konkrečiais papildomais reikalavimais, taikomais savanorių asociacijoms, kaip viešosioms sveikatos priežiūros tarnyboms, kurios dalyvauja teikiant socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, nes, nors tokioms asociacijoms iš esmės leista dalyvauti

konkursuose kaip ūkio subjektams, kaip jie suprantami pagal Direktyvą 2004/18, tai dar nereiškia, kad dėl to jos privalo visais atvejais elgtis kaip šie subjektai, ir juo labiau nereiškia, kad pagrindinė jų veikla yra komercinė.

25 Be to, jeigu šioms įstaigoms būtų privaloma vykdyti komercinę veiklą, užuot joms tiesiog leidus ją vykdyti, tai galėtų lemti paradoksalius padarinius, kai pasitelkti savanorius sveikatos priežiūros paslaugoms plačiąja prasme taptų neįmanoma, nors socialinė sanglauda, subsidiarumas ir viešųjų įstaigų teikiamų paslaugų ekonominis perspektyvumas šiame sektoriuje yra labai svarbūs.

26 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutartys susijusios su viešosiomis sveikatos priežiūros paslaugomis ir šiose sutartyse griežtai laikomasi išlaidų atlyginimo principo, savanorių asociacijos vykdo atitinkamą šiose sutartyse numatytą veiklą ne komercinėje srityje – tai pateisina pareigos dalyvauti konkurse netaikymą. Taip juo labiau yra dėl to, kad teisės aktų leidėjas, priimdamas Direktyvą 2014/24, nustatė, jog ypatingą pelno nesiekiančių organizacijų pobūdį būtų sunku suderinti su dalyvavimu atrankoje pagal konkursą, ir vien dėl to, kad pasitelkiamas savanoriškas darbas, savanorių organizacijos pasiūlymas sunkiai galėtų būti palyginamas su įprasto ūkio subjekto pasiūlymu.

27 Tačiau, šio teismo teigimu, atitinkama administracinė institucija turėtų palyginti suinteresuotų savanorių asociacijų, galimai įsteigtų kitoje valstybėje narėje nei Italijos Respublika, pasiūlymus ir įsitikinti, kad nebus atlyginamos nebūtinos valdymo išlaidos.

28 Galiausiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, jeigu savanorių asociacijos galėtų veikti įprastoje rinkoje, reikėtų užtikrinti tam tikras ribas, siekiant išvengti konkurencijos su tradiciniais ūkio subjektais iškraipymo rinkoje. To, kad Italijos įstatymų leidėjas draudžia šioms asociacijoms vykdyti komercinę veiklą, išskyrus nedidelės apimties, pakanka, kad būtų išvengta stipraus iškraipymo rizikos. Vis dėlto būtų galima šią nedidelę apimtį išreikšti kiekybiškai, remiantis Direktyvoje 2014/24 numatytomis ribomis, susijusiomis su perkančiosios organizacijos galimybe tiesiogiai sudaryti sutartis su kitomis perkančiosiomis organizacijomis.

29 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo per il Piemonte* (Pjemonto regiono administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Sąjungos teisę viešųjų pirkimų srityje (šiuo atveju, kiek tai susiję su sutartimis, kurioms netaikoma [Direktyva 2004/18] – pagal bendruosius laisvos konkurencijos, nediskriminavimo, skaidrumo, proporcingumo principus) draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama sudaryti sutartis dėl medicinos transporto paslaugų tiesiogiai su savanorių asociacijomis, kurios iš esmės paslaugas teikia nemokamai ir prašo atlyginti tik realiai patirtas išlaidas?

2. Jei toks sutarčių sudarymas būtų pripažintas suderinamu su Sąjungos teise, ar reikėtų prieš tai palyginti kelių panašių subjektų (įskaitant galimai kitose valstybėse narėse įsteigtus subjektus), su kuriais gali būti tiesiogiai sudaroma sutartis, pasiūlymus, siekiant sumažinti riziką, kad bus prašoma atlyginti nebūtinas ar nepagrįstas išlaidas, ir ar taip turi būti aiškinami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama tiesiogiai sudaryti sutartis?

3. Jei toks sutarčių sudarymas būtų pripažintas suderinamu su Sąjungos teise, ar turi būti nustatomos ribos procentais, kiek savanorių asociacijų, su kuriomis gali būti tiesiogiai sudaromos sutartys, gali tuo pat metu veikti rinkoje, ir ar taip turi būti aiškinama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią tokioms asociacijoms leidžiama vykdyti tik nedidelės apimties komercinę veiklą?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo

30 Italijos vyriausybė ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, nes nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra pakankamai duomenų apie pagrindinėje byloje nagrinėjamų paslaugų pobūdį ar tarptautinio susidomėjimo buvimą, taigi neįmanoma nustatyti, ar iš tiesų šiuo atveju taikytina Sąjungos teisė.

31 Šį nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą reikia atmesti.

32 Iš tiesų, pirma, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija apie paslaugų, kurios yra pagrindinėje byloje nagrinėjamų sutarčių dalykas, pobūdį, t. y. kad tai yra medicinos transporto paslaugos, visų pirma asmenų, kuriems taikoma dializė ir kurie savo gydymo poreikių požiūriu nėra savarankiški, vežimo paslaugos, taip pat nurodytos aplinkybės, kuriomis buvo sudarytos šios sutartys, yra pakankamos, kad suinteresuotieji asmenys galėtų veiksmingai pateikti savo pastabas dėl pateiktų klausimų ir kad Teisingumo Teismas galėtų į juos atsakyti.

33 Antra, reikia konstatuoti, kad, be abejo, kaip matyti iš pirmojo klausimo formuluotės, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida, kad šiuo atveju Direktyva 2004/18 negali būti taikoma, nes taikytini tik reikšmingi Sutarties principai ir iš jų išplaukiantis skaidrumo reikalavimas.

34 Reikia atsižvelgti ne tik į šią prielaidą.

35 Iš tiesų primintina, kad, pirma, Direktyva 2004/18 taikoma viešojo paslaugų pirkimo sutartims; jos šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies d punkte apibrėžiamos kaip viešojo pirkimo sutartys, kurių dalykas – minėtos direktyvos II priede nurodytų paslaugų teikimas, išskyrus viešojo darbų ir prekių pirkimo sutartis.

36 Šis priedas padalytas į dvi dalis: A ir B. Tokios medicinos transporto paslaugos, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, remiantis nacionalinio teismo pateikta informacija, gali patekti ir į Direktyvos 2004/18 II A priede esančią 2 kategoriją dėl šių paslaugų transporto aspektų, ir į šios direktyvos II B priede esančią 25 kategoriją dėl jų medicininių aspektų (dėl skubaus medicinos transporto paslaugų žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 34 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

37 Kai kalbama apie mišraus pobūdžio paslaugas, kurios patenka ir į Direktyvos 2004/18 II A priedo, ir į II B priedo taikymo sritį, reikia pažymėti, kad joms taikytinas šios direktyvos 22 straipsnis. Pagal šį straipsnį viešosios sutartys, kurių vertė viršija atitinkamą šios direktyvos 7 straipsnyje nustatytą ribą ir kurios susijusios su tokiomis paslaugomis, turi būti sudaromos laikantis visų minėtos direktyvos 23–55 straipsniuose išdėstytų procedūrinių taisyklių, jeigu minėtame II A priede nurodytų transporto paslaugų vertė viršija minėtame II B priede nurodytų medicinos paslaugų vertę (žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 40 punktą).

38 Priešingu atveju, t. y. jeigu medicinos paslaugų vertė viršija transporto paslaugų vertę, sutartis turi būti sudaryta laikantis tik Direktyvos 2004/18 23 straipsnio ir 35 straipsnio 4 dalies. Tačiau kitos taisyklės dėl Direktyvoje 2004/18 nustatytų procedūrų koordinavimo, būtent tos, kurios taikomos pareigoms organizuoti konkursą, apie jį iš anksto paskelbiant, ir susijusios su sutarčių sudarymo kriterijais, minėtoms sutartims netaikomos (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 41 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

39 Iš tiesų Sąjungos teisės aktų leidėjas rėmėsi prielaida, kad Direktyvos 2004/18 II B priede nurodytų paslaugų pirkimas, atsižvelgiant į jo specifinį pobūdį, *a priori* nekelia tarptautinio susidomėjimo, galinčio pateisinti sutarčių dėl jo sudarymą organizuojant konkurso procedūrą, dėl kurios kitų

valstybių narių įmonės galėtų susipažinti su skelbimu apie viešąjį pirkimą ir pateikti pasiūlymus (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 42 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

40 Iš šio sprendimo 38 ir 39 punktų matyti, jog, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties suma viršija Direktyvos 2004/18 7 straipsnyje nustatytą atitinkamą ribą, sutartis turi būti sudaroma laikantis šioje direktyvoje nustatytų taisyklių. Taigi atsižvelgiant į tai, ar transporto paslaugų vertė viršija medicinos paslaugų vertę, ar jos neviršija, taikomos arba visos šioje direktyvoje numatytos procedūros taisyklės, arba tik numatytos minėtos direktyvos 23 straipsnyje ir 35 straipsnio 4 dalyje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar ši sutartis patenka į Direktyvos 2004/18 II A ir II B priedų taikymo sritį ir ar ji viršija taikymo ribą. Be to, jis turi nustatyti atitinkamų nagrinėjamų transporto ir medicinos paslaugų vertę (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 43 punktą).

41 Jeigu pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties vertė viršytų minėtame 7 straipsnyje nustatytą ribą ir transporto paslaugų vertė viršytų medicinos paslaugų vertę, Direktyva 2004/18 būtų visapusiškai taikoma. Tačiau tuo atveju, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad minėta riba nepasiekta arba medicinos paslaugų vertė viršija transporto paslaugų vertę, galėtų būti taikomi (pastaruoju atveju kartu su Direktyvos 2004/18 23 straipsnio ir 35 straipsnio 4 dalimi) tik bendrieji skaidrumo ir vienodo požiūrio principai, nustatyti SESV 49 ir 56 straipsniuose (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 44 ir 45 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

42 Tam, kad šie principai viešųjų pirkimų srityje galėtų būti taikomi veiklai, kurios visi svarbūs elementai susiję tik su viena valstybe nare, reikalaujama, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas pirkimas keltų aiškų tarptautinį susidomėjimą (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 46 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

43 Be to, negalima atmesti galimybės, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama sutartis buvo sudaryta remiantis Pjemonto regiono vykdomosios institucijos ir ANPAS – *Comitato regionale Piemonte*, kaip teritorinės koordinuojančios įstaigos, sudarytu susitarimu, siekiant sureguliuoti šio regiono vietos sveikatos priežiūros įstaigų ir su šia koordinuojančia įstaiga susijusių savanorių asociacijų santykius teikiant medicinos transporto paslaugas.

44 Toks susitarimas turėtų būti laikomas preliminariuoju susitarimu, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2004/18, jeigu atitinka jos 1 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą apibrėžtį – pagal ją tai bet kuris vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų ir vieno ar kelių ūkio subjektų susitarimas, kurio tikslas – nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma kainą ir atitinkamais atvejais numatomus kiekius, turint omenyje, kad preliminariajame susitarime nebūtinai turi būti nustatytos visos vėlesnių sutarčių sąlygos, kaip numatyta šios direktyvos 32 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti su susitarimu susijusius veiksnius, nurodytus pirmesniame šio sprendimo punkte, ir patikrinti, ar susitarimas yra preliminarusis, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2004/18, ir, atsakius teigiamai, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama sutartis buvo sudaryta remiantis šiuo preliminariuoju susitarimu.

45 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, pirma, pagal Direktyvos 2004/18 9 straipsnio 9 dalį preliminariųjų susitarimų atveju atsižvelgiama į visų per visą atitinkamo preliminariojo susitarimo galiojimo laiką numatytų sudaryti sutarčių didžiausią numatomą vertę.

46 Antra, dėl Direktyvos 2004/18 arba SESV 49 ir 56 straipsniuose numatytų bendrųjų skaidrumo ir vienodo vertinimo principų taikymo tokiam preliminariajam susitarimui pasakytina, kad taikomas šio sprendimo 37, 38, 41 ir 42 punktuose pateiktas vertinimas. Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad šiam preliminariajam susitarimui visapusiškai taikoma Direktyva 2004/18, pažymėtina, kad pagal šios direktyvos 32 straipsnio 2 dalį norėdamos sudaryti

preliminarųjį susitarimą perkančiosios organizacijos turi laikytis šioje direktyvoje nurodytų procedūros taisyklių visuose šio preliminaraus susitarimo etapuose iki pat sutarčių pagal jį sudarymo. Pagal šią nuostatą, be kita ko, reikalaujama, kad preliminariuoju susitarimu grindžiamos sutartys būtų sudaromos laikantis šiame preliminariajame susitarime nustatytų sąlygų ir Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytos procedūros.

47 Tačiau, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vadovaujasi prielaida, kad taikomi SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatyti bendrieji skaidrumo ir vienodo požiūrio principai, šis teismas nenustatė būtinų duomenų, kuriais remdamasis Teisingumo Teismas galėtų patikrinti, ar pagrindinėje byloje yra aiškus tarptautinis susidomėjimas. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio, Teisingumo Teismas turi turėti galimybę prašyme priimti prejudicinį sprendimą rasti išdėstytas faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami klausimai, ir nurodytą ryšį, visų pirma siejantį šiuos duomenis ir klausimus. Todėl prieš kreipiantis į Teisingumo Teismą turėtų būti nustatyti būtini duomenys, kuriais remiantis būtų galima patikrinti, ar yra aiškus tarptautinis susidomėjimas, ir apskritai padarytos visos išvados, kurias turi pateikti nacionaliniai teismai ir nuo kurių priklauso Sąjungos antrinės ar pirminės teisės akto taikymas (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 47 punktas).

48 Kadangi nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai grindžiami bendradarbiavimo principu, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikia iš anksto nustatytų faktų, susijusių su aiškaus tarptautinio susidomėjimo buvimu, tai dar nereiškia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, jei, nepaisant šių trūkumų, Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į bylos medžiagą, mano, kad gali prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą. Taip visų pirma yra tuo atveju, kai prašyme priimti prejudicinį sprendimą pakanka reikšmingų duomenų siekiant įvertinti, ar yra toks susidomėjimas. Vis dėlto Teisingumo Teismo atsakymas galioja tik su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje gali konstatuoti aiškų tarptautinį susidomėjimą, vadovaudamasis išsamiu visų reikšmingų pagrindinės bylos aplinkybių vertinimu (žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 48 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

49 Taigi, taikant šią išlygą manytina, kad SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatyti bendrieji skaidrumo ir vienodo požiūrio principai iš esmės gali būti taikomi tokioms sutartims, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, ir prireikus preliminariajam susitarimui, kuriuo remiantis jos sudaromos.

50 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia laikyti priimtinu.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

51 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisės normos viešųjų pirkimų srityje turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, kaip pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, vietos valdžios institucijoms leidžiama tiesiogiai, visiškai apie tai nepranešus, pavesti medicinos transporto paslaugas teikti savanorių asociacijoms, kurioms už šių paslaugų teikimą atlyginamos tik faktiškai tuo tikslu patirtos išlaidos.

52 Pirmiausia primintina, kad sutartis negali nepatekti į viešojo pirkimo sutarties sąvoką vien todėl, kad numatytą atlygį sudaro tik teikiant paslaugą patirtų išlaidų atlyginimas, arba todėl, kad ši sutartis sudaryta su pelno nesiekiančiu subjektu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 36 ir 37 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

53 Taigi atsakymas į pateiktą klausimą skirsis atsižvelgiant į tai, ar visapusiškai taikoma Direktyva 2004/18, ar, priešingai, reikia atsižvelgti į SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatytus bendruosius skaidrumo ir vienodo požiūrio principus.

54 Pirmuoju atveju reikia konstatuoti, kad pagal Direktyvą 2004/18 draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, kaip pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, vietos valdžios institucijoms leidžiama tiesiogiai, visiškai apie tai nepranešus, pavesti medicinos transporto paslaugas teikti savanorių asociacijoms (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 44 punktą).

55 Antruoju atveju iš pradžių reikia priminti, kad Sąjungos teise viešųjų pirkimų srityje, ypač kiek ji susijusi su viešosiomis paslaugų pirkimo sutartimis, siekiama užtikrinti laisvą paslaugų judėjimą ir, kiek įmanoma, atvirą, neiškraipytą konkurenciją valstybėse narėse, taip pat reikia konstatuoti, kad tokių nacionalinės teisės nuostatų, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, taikymo rezultatas prieštarauja šiems tikslams, nes įmonės, kurių tikslas nėra savanoriška veikla, pašalinamos iš atitinkamos rinkos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 51 ir 52 punktus).

56 Sutarties sudarymas su perkančiosios organizacijos valstybėje narėje įsteigta įmone, neužtikrinant jokio skaidrumo, reiškia nevienodą požiūrį, nepalankų kitoje valstybėje narėje įsteigtoms įmonėms, kurios gali būti susidomėjusios minėta sutartimi. Nebent būtų pateisinamas objektyviomis aplinkybėmis, toks nevienodas požiūris, pašalinant visas kitoje valstybėje narėje įsteigtas įmones, iš esmės nepalankus šioms įmonėms ir yra netiesioginė diskriminacija dėl nacionalinės priklausomybės, kuri draudžiama pagal SESV 49 ir 56 straipsnius (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 52 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

57 Vis dėlto iš visų duomenų, t. y. nacionalinės teisės, atitinkamų paslaugų, kurios teikiamos pagal nacionalinę sveikatos priežiūros paslaugų sistemą, pobūdžio, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvadų dėl tokių sutarčių, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, teigiamo poveikio biudžetui ir iš esmės tokias sutartis pasirašiusių asociacijų savanoriško pobūdžio, matyti, kad šių asociacijų pasitelkimą organizuojant medicinos transporto paslaugas galima pagrįsti universalumo ir solidarumo principais, taip pat ekonominiu veiksmingumu ir tikslingumu, nes taip galima užtikrinti, kad šią bendrojo intereso paslaugą ekonominės pusiausvyros sąlygomis biudžeto tikslais teiktų organizacijos, įsteigtos iš esmės tam, kad tenkintų bendrąjį interesą.

58 Pažymėtina, kad į tokius tikslus Sąjungos teisėje atsižvelgta.

59 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, kad Sąjungos teisė nepažeidžia valstybių narių kompetencijos tvarkyti savo visuomenės sveikatos ir socialinės apsaugos sistemas (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 55 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

60 Be abejo, įgyvendindamos šią kompetenciją valstybės narės negali nustatyti arba išlaikyti nepagrįstų pagrindinių laisvių apribojimų sveikatos priežiūros srityje. Tačiau vertinant, ar laikomasi šio draudimo, turi būti atsižvelgiama į tai, kad žmonių sveikata ir gyvybė užima svarbiausią vietą iš visų Sutarties saugomų interesų ir kad būtent valstybės narės, kurioms suteikta diskrecija, turi nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina užtikrinti ir kaip šį lygį pasiekti (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 56 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

61 Be kita ko, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros sunkaus pažeidimo pavojus jau pats savaime gali būti privalomasis bendrojo intereso pagrindas, kuriuo galima pateisinti laisvo paslaugų teikimo principo apribojimą; dar daugiau, tikslas remiantis visuomenės sveikatos tikslais išlaikyti visiems prieinamas subalansuotas medicinos ir stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugas taip pat gali patekti į vieną iš išimčių dėl visuomenės sveikatos tikslų, jei tai padeda užtikrinti aukšto lygio

sveikatos apsaugą. Tai apima priemones, kuriomis, pirma, siekiama bendrojo tikslo užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės teritorijoje būtų pakankamos ir nuolat prieinamos įvairios ir subalansuotos kokybiškos medicininės priežiūros paslaugos, ir, antra, prisidedama prie pastangų riboti išlaidas ir kiek įmanoma užkirsti kelią finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių švaistymui (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 57 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

62 Antra, valstybė narė, naudodamasi turima diskrecija nuspręsti dėl visuomenės sveikatos apsaugos lygio ir tvarkyti savo socialinės apsaugos sistemą, gali laikyti, kad naudojimasis savanorių asociacijų paslaugomis atitinka socialinę medicinos transporto paslaugų paskirtį ir tuo gali būti prisidedama prie su šiomis paslaugomis susijusių išlaidų ribojimo (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 59 punktas).

63 Tačiau medicinos transporto paslaugų organizavimo sistema, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią kompetentingos valdžios institucijos pasitelkia savanorių asociacijas, turi būti iš tiesų prisidedama užtikrinant socialinę paskirtį bei siekiant solidarumo ir veiksmingo biudžeto lėšų panaudojimo tikslų, kuriais grindžiama ši sistema (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 60 punktas).

64 Šiuo tikslu reikalaujama, kad šioje srityje veikiančios savanorių asociacijos nebesiektų kitų tikslų, negu nurodyti šio sprendimo pirmesniame punkte, teikdamos paslaugas negautų jokio pelno, neatsižvelgiant į šioms paslaugoms teikti būtinų kintamųjų, pastovių ir nuolatinių išlaidų atlyginimą, ir neteiktų jokios naudos savo nariams. Be to, nors leidžiama pasitelkti darbuotojus, nes priešingu atveju iš šių asociacijų būtų beveik atimta reali galimybė veikti srityse, kuriose gali būti įgyvendinamas solidarumo principas, minėtų asociacijų veikla turi griežtai atitikti joms nacionalinės teisės aktuose nustatytus reikalavimus (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 61 punktas).

65 Atsižvelgiant į bendrąjį Sąjungos teisės draudimo piktnaudžiauti teise principą, šių teisės aktų taikymas negali būti išplėstas tiek, kad apimtų savanorių asociacijų ar jų narių nesąžiningą praktiką. Taigi darbuotojai gali vykdyti savanorių asociacijų veiklą tik tiek, kiek būtina tinkamam jų veikimui užtikrinti. Kalbant apie išlaidų atlyginimą pasakytina, jog turi būti užtikrinta, kad prisidengiant savanoriška veikla net ir netiesiogiai negalėtų būti siekiama pelno ir kad savanoriui galėtų būti atlygintos tik faktiškai vykdant veiklą patirtos išlaidos, neviršijant iš anksto pačių asociacijų nustatytų ribų (Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 62 punktas).

66 Šio sprendimo 55 punkte nurodytu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atlikti visus reikalingus vertinimus ir patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama sutartimi ir prireikus preliminariuoju susitarimu, kaip jie reglamentuojami taikytinais teisės aktais, iš tiesų prisidedama užtikrinant socialinę paskirtį bei siekiant solidarumo ir veiksmingo biudžeto lėšų panaudojimo tikslų.

67 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: SESV 49 ir 56 straipsniai aiškintini taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, kaip pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, vietos valdžios institucijoms leidžiama tiesiogiai, visiškai apie tai nepranešus, pavesti medicinos transporto paslaugas teikti savanorių asociacijoms, jeigu teisės aktuose numatytu ir sutartiniu pagrindu, kuriuo remiantis vykdoma šių organizacijų veikla, iš tiesų prisidedama užtikrinant socialinę paskirtį bei siekiant solidarumo ir veiksmingo biudžeto lėšų panaudojimo tikslų.

Dėl antrojo klausimo

68 Antruoju klausimu, kuris grindžiamas prielaida, kad Direktyva 2004/18 netaikoma tokiai sutarčiai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, jeigu valstybė narė leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, laikantis šiuo klausimu Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų, valdžios institucija, siekianti sudaryti su tokiomis asociacijomis sutartis, privalo prieš tai palyginti skirtingų asociacijų pasiūlymus, kad būtų išvengta galimų nebūtinų išlaidų.

69 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) rezoliucinę dalį ir šio sprendimo 67 punktą, jeigu įvykdytos visos sąlygos, pagal kurias, vadovaujantis Sąjungos teise, valstybei narei leidžiama numatyti galimybę pasitelkti savanorių asociacijas, medicinos transporto paslaugų teikimą galima patikėti šioms asociacijoms tiesiogiai, visiškai apie tai nepranešus.

70 Tai, kad nėra reikalavimo paskelbti, reiškia, kad valdžios institucijos, kurios minėtomis sąlygomis pasitelkia savanorių asociacijas, pagal Sąjungos teisę neprivalo lyginti savanorių organizacijų.

71 Vis dėlto reikia priminti, kad, kaip pabrėžiama Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) 60 punkte ir šio sprendimo 63 punkte, savanorių asociacijos pasitelkiamos teisėtai, jeigu, be kita ko, jas pasitelkiant iš tiesų prisidedama siekiant veiksmingo biudžeto lėšų panaudojimo tikslo. Taigi su šiomis asociacijomis sudaromose sutartyse ir atitinkamais atvejais preliminariuosiuose susitarimuose įtvirtinta jų pasitelkimo tvarka taip pat turi būti prisidedama prie šio tikslo pasiekimo. Be to, kaip nustatyta Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) 62 punkte ir šio sprendimo 65 punkte, bendrasis Sąjungos teisės draudimo piktnaudžiauti teise principas taikomas savanorių asociacijų patirtų išlaidų atlyginimui.

72 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti: jeigu valstybė narė leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, pagal Sąjungos teisę valdžios institucija, siekianti sudaryti su tokiomis asociacijomis sutartis, neprivalo prieš tai palyginti skirtingų asociacijų pasiūlymų.

Dėl trečiojo klausimo

73 Trečiuoju klausimu, kuris grindžiamas prielaida, kad Direktyva 2004/18 netaikoma tokiai sutarčiai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, jeigu valstybė narė, kuri leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, laikantis šiuo klausimu Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų, šioms asociacijoms leidžia vykdyti tam tikrą komercinę veiklą, ši valstybė narė privalo šiuo klausimu nustatyti tikslias minėtų asociacijų veiklos arba išteklių ribas procentais.

74 Visų pirma dėl paties pelno nesiekiančios organizacijos veikimo rinkoje principo pažymėtina, jog Sprendimo *CoNISMa* (C-305/08, EU:C:2009:807) 48 punkte nuspręsta, kad šis klausimas priklauso nacionalinių teisės aktų leidėjų kompetencijai.

75 Be to, pagal Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) 61 punktą ir šio sprendimo 64 punktą savanorių asociacijų veikla turi griežtai atitikti jai taikomuose nacionalinės teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Teisingumo Teismas konstatavo, kad, laikantis šiame sprendime nustatytų ribų, šių asociacijų veiklos reglamentavimas priklauso valstybių narių kompetencijai.

76 Todėl nacionalinis teisės aktų leidėjas, kuris, leisdamas valdžios institucijoms pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, numato galimybę šioms asociacijoms vykdyti komercinę veiklą rinkoje, turi nuspręsti, ar tokią veiklą geriau reglamentuoti nustatant skaičiais išreikštą ribą, ar šią ribą apibrėžti kitaip.

77 Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) 60 ir 62 punktuose nustatytų ribų, apie kurias primenama šio sprendimo 63–65 punktuose, laikymasis reiškia, kad iš esmės reikia paisyti paties savanorių asociacijų pobūdžio.

78 Taigi bet kuri tokių asociacijų vykdoma komercinė veikla rinkoje turi būti nedidelės apimties ir turi padėti vykdyti jų savanorišką veiklą.

79 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip: jeigu valstybė narė, kuri leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, šioms asociacijoms leidžia vykdyti tam tikrą komercinę veiklą, ši valstybė narė turi nustatyti tokios komercinės veiklos vykdymo ribas. Vis dėlto nustatant tokias ribas turi būti užtikrinama, kad, atsižvelgiant į visą tokių asociacijų vykdomą veiklą, komercinė veikla būtų nedidelės apimties ir padėtų vykdyti jų savanorišką veiklą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **SESV 49 ir 56 straipsnius reikia aiškintini taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, kaip pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, vietos valdžios institucijoms leidžiama tiesiogiai, visiškai apie tai nepranešus, pavesti medicinos transporto paslaugas teikti savanorių asociacijoms, jeigu teisės aktuose numatytu ir sutartiniu pagrindu, kuriuo remiantis vykdoma šių organizacijų veikla, iš tiesų prisidedama užtikrinant socialinę paskirtį bei siekiant solidarumo ir veiksmingo biudžeto lėšų panaudojimo tikslų.**

2. **Jeigu valstybė narė leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, pagal Sąjungos teisę valdžios institucija, siekianti sudaryti su tokiomis asociacijomis sutartis, neprivalo prieš tai palyginti skirtingų asociacijų pasiūlymų.**

3. **Jeigu valstybė narė, kuri leidžia valdžios institucijoms tiesiogiai pasitelkti savanorių asociacijas tam tikroms užduotims vykdyti, šioms asociacijoms leidžia vykdyti tam tikrą komercinę veiklą, ši valstybė narė turi nustatyti tokios komercinės veiklos vykdymo ribas. Vis dėlto nustatant tokias ribas turi būti užtikrinama, kad, atsižvelgiant į visą tokių asociacijų vykdomą veiklą, komercinė veikla būtų nedidelės apimties ir padėtų vykdyti jų savanorišką veiklą.**

Parašai.